

УДК 81'25-11(47+57) Ю.Жлуктенко

**ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧІ ПОГЛЯДИ ПРОФЕСОРА
ЮРІЯ ОЛЕКСІЙОВИЧА ЖЛУКТЕНКА В КОНТЕКСТІ ДОСЛІДЖЕНЬ
РАДЯНСЬКОЇ ШКОЛИ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА**

Олександра Пилипчук

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, Львів, Україна, 79000;
e-mail: oleksandrpylypchuk@gmail.com*

Перекладознавчим дослідженням радянської школи властиві певні риси, які відрізняють її від напрацювань науки про переклад у Західній Європі та США. Ця розвідка – спроба виділити та коротко охарактеризувати основні напрями роботи радянських перекладознавців, а також визначити місце доробку професора Ю. О. Жлуктенка в цій лінгвістичній галузі радянського часопростору.

Ключові слова: Ю. О. Жлуктенко, еквівалентність, адекватність, реалістичний переклад, модель процесу перекладу, метод перекладу.

Мабуть, не викликає сумнівів доцільність виділення перекладознавства в окрему філологічну галузь. Однак, якщо поглянути на наукові праці радянських дослідників 40–60-х (подекуди навіть до 80-х) років ХХ ст., то важко не зауважити, що вони рясніють аргументами щодо того, що перекладознавство заслуговує наукового статусу.

Як твердить А. В. Федоров, теорія перекладу зародилася в Росії в роки радянської влади, і її ініціатором та основоположником був Максим Горький, який багато уваги приділяв справі перекладу [18, с. 351]. У збірнику 1970 р. “Мастерство перевода” з’явилася стаття І. Левого “Состояние теоретической мысли в области перевода”, в якій він, окрім усього іншого, дає характеристику радянському перекладознавству та його надбанням. Зокрема, І. Левий характеризує радянську науку про переклад як таку, що має єдиний світогляд і систематичний характер напрацювань. У ній доречно виокремити два напрями: лінгвістичний (започаткував А. В. Федоров книгою “Введение в теорию перевода” (1953)) та літературознавчий (започаткував К. І. Чуковський у книзі “Высокое искусство” (1941)) [13, с. 410]. Про це ж згадає у своїх “Актуальних питаннях українського художнього перекладу” В. В. Коптілов, пишучи: “Перекладацькі дискусії 50-х років намагалися визначити проблематику теорії перекладу, зокрема, питому вагу в цій дисципліні лінгвістичних і літературознавчих питань. Одні учасники цих дискусій (А. В. Федоров, О. О. Реформатський) висували на перший план лінгвістичні завдання, виходячи з того, що перекладач має справу з матеріалом двох мов – мови першотвору і мови перекладу. Інші (В. М. Росельс, Г. Р. Гачечиладзе) віддавали першість літературознавчим проблемам, керуючись тим, що перекладач відображає художній твір. На початку 60-х років у працях Ю. Г. Еткінда,

В. Ю. Шора та інших вимальовується можливість синтезу цих поглядів на шлях дослідження стилістичної специфіки художнього перекладу” [11, с. 114]. Найсильнішою стороною радянського перекладознавства І. Левий вважає детальні критичні аналізи окремих перекладів чи дослідження перекладацьких проблем, які публікують у збірниках, присвячених перекладу (“Вопросы художественного перевода”, “Тетради переводчика”, “Мастерство перевода”, “Теория и критика перевода”) [13, с. 410].

Така характеристика складає позитивне враження про розвиток теорії перекладу в Радянському Союзі. Проте, виявляється, не все було так ідеально. У статті “За эти годы” (1959) В. М. Россельс стверджує, що перекладачі в Союзі, на жаль, майже не мають інформації про життя перекладацької спільноти країни. А ще менше вони знають про надбання мистецтва перекладу та розвитку перекладацької справи за кордоном. Хоча газети зрідка публікують рецензії на переклади, про переклади за кордоном прочитати там інформацію неможливо [17, с. 210]. Хіба не схоже на проблеми, на які скаржимося тепер, майже 60 років по тому?

Характерною рисою радянського перекладознавства було існування дискусій, покликаних звести до спільного знаменника відмінності в поглядах різних дослідників та уніфікувати загальну теорію. Багато дискусій точилося навколо того, чи можливо створити загальну теорію перекладу, чи все ж доведеться обмежитися окремими теоріями, заснованими на особливостях жанру, стилю, способу подачі та сприйняття тексту тощо. Зокрема, В. Н. Комісаров у розвідці “Теория перевода на современном этапе” згадує, що на Всесоюзній науковій конференції 1975 року багато обговорень було присвячено питанню, чи варто прагнути до створення загальної теорії перекладу. Вочевидь, наводилося багато аргументів “за” і “проти”. Власне автор схиляється до думки, що не варто розглядати варіанти відповіді на це питання як взаємовиключні. Звісно, переклад як багатогранне явище можна вивчати у багатьох різних дисциплінах, причому поділ сфер дослідження не обов’язково збігатиметься (радіше відрізнятиметься) від поділу перекладу на види залежно від характеру оригіналу. Отож наявність різних теорій перекладу (лінгвістичної, літературознавчої, психологічної та ін.) видається природною. Та це не означає, що неможливо створити єдину науку – перекладознавство, – предметом якої був би переклад загалом [10, с. 5–6].

З дещо іншого ракурсу розглядає проблему існування багатьох теорій перекладу В. В. Бібіхін. Він твердить, що існування різних теорій спричинене не їхніми принциповими відмінностями, а тим, що дослідники часто працюють з різними предметами дослідження. Якщо науковці працюють здебільшого з технічними, насиченими термінами текстами, то, узагальнюючи свої результати аналізу в теорію, вони отримують результати, які закономірно відрізнятимуться від тих, що отримують дослідники суспільно-політичних, а тим паче художніх текстів [2, с. 5].

Цікаво, що на тлі дискусій щодо потреби узагальнення теорії перекладу В. В. Коптілов писав 1971 р. : “Найперший обов’язок теорії і критики перекладу на сучасному етапі – перейти від виголошення загальних істин до опрацювання конкретних питань на конкретному матеріалі” [11, с. 29].

Радянська наука про переклад досліджувала загальнотеоретичні проблеми і проблеми практики (що виявлялося здебільшого в аналізі конкретних перекладів або окремих лінгвістичних питань). Серед багатьох проблем, які цікавили тогочасних дослідників, можна вирізнити такі:

Модель процесу перекладу. Над цією проблемою працював В. Н. Комісаров. На тогочасному етапі розвитку він виокремити три основні (лінгвістичні!) моделі перекладацького

процесу. Перша модель – денотативна – заснована передусім на уявленні про переклад як про обмін інформацією між комунікантами, які говорять різними мовами. Друга модель розглядає переклад як процес трансформації зі збереженням інваріанту (змісту висловлювання). Сам науковець надає перевагу моделі на основі теорії рівневої еквівалентності, яку саме він і обґрунтував [9, с. 3–11].

Метод перекладу. Часто говоримо, що радянському перекладу властивий реалістичний метод чи підхід. Однак не завжди вдається чітко пояснити, що ж стоїть за цим поняттям реалістичності. Власне Г. Р. Гачечиладзе присвятив цьому питанню статтю “Реалистический перевод и задачи его теории”, в якій викладає переваги згаданого методу. За його словами, “реалістичний переклад” – це не просто термін, яким можна було б замінити поняття “адекватного перекладу”, це – визначення творчого методу, який дає змогу зрозуміти, які елементи оригіналу реально передано в перекладі. Щодо адекватності в перекладі дослідник висловлює таку думку: “Формальна адекватність передбачає такий переклад, який створює лише мертву копію оригіналу; творчий момент в процесі перекладу виключається, художнє відображення об’єктивної дійсності оригіналу від перекладача не вимагається. Зовсім інша справа з реалістичним перекладом. Такий переклад – це мистецтво, особливий вид художньої творчості, і, подібно до оригінальної творчості, він підкоряється загальним законам мистецтва (*тут і далі переклад з рос. наш – О. П.*)” [3, с. 245].

Твір, написаний в рамках одного творчого методу, можна перекласти за допомогою різних (інших) методів, а, відповідно, і кінцевий ефект буде зовсім іншим. Як стверджує Г. Р. Гачечиладзе, реалістичний підхід забезпечує дотримання оригінального творчого методу [3, с. 249].

Однак, незважаючи на те, що Г. Р. Гачечиладзе присвятив реалістичному перекладу окрему статтю, він так і не дає конкретних відповідей на запитання, які основні принципи реалістичного методу перекладу. Та він не єдиний звертався до питання теоретичного осмислення поняття *реалістичного перекладу*. Наприклад, В. Ю. Шор висловлює думку, що реалістичний метод перекладу передбачає вірну передачу навіть далеких від наших естетичних уподобань літературних стилів, а також використання (за потреби, звісно) тих мовних стилів, які встигли вийти із широкого вжитку [20, с. 38].

У книзі “Введение в теорию перевода” А. В. Федоров подає комплексну характеристику радянським перекладачам. Він вирізняє в їхній діяльності такі пункти:

- 1) Принциповість і плановість відбору творів для перекладу;
- 2) Широчінь і різноманітність матеріалу, що перекладається, серед якого все більше місце посідають класичні пам’ятки національних літератур народів СРСР і творчість сучасних радянських авторів, а також літератури країн народної демократії.
- 3) Загальний високий рівень майстерності, заснований на ідейно-смісловій точності перекладу і збереженні художньої своєрідності оригіналу, тобто на правдивості перекладу, умовами для якої є: а) повноцінність рідної мови, яка вимагає боротьби з буквалізмом, з будь-яким насильством над рідним мовленням, і б) величезне розмаїття засобів, що застосовуються в певних конкретних випадках.
- 4) Творче ставлення до перекладу як віршів, так і прози, і відсутність догматизму в самих принципах перекладу, які допускають велику свободу і гнучкість в їхньому застосуванні.
- 5) Наявність наукової основи в організації роботи з перекладу, з редагування, з випуску в світ перекладної літератури” [18, с. 112].

Знову ж таки Г. Р. Гачечиладзе вважає, що реалістичний переклад покликаний розв'язати протистояння між перекладом вільним і дослівним. “З одного боку, – пише дослідник, – відкидаючи пошуки формальної мовної відповідності перекладу оригіналу, цей метод допомагає перекладачеві знаходити в мові перекладу стилістичні еквіваленти, що цілком відповідають стилю перекладуваного твору, і таким чином вірніше досягає цілі дослівного перекладу: читач ні на мить не втрачає відчуття національної правдоподібності перекладу (мова, стиль, форма оповіді). З іншого боку, реалістичний метод рішуче повстає проти вільного переказу першотвору, проти свавілля перекладача – він творчо відображає оригінал як художнє ціле” [3, с. 250].

Це підводить нас до ще однієї проблеми перекладу, яку доволі широко обговорювали на друкованих сторінках перекладознавчої літератури періоду, що розглядаємо, а саме: переклад вільний і буквальный, його модифікації та різновиди. Наприклад, Я. Й. Рецкер звертає увагу на те, що, хоч їх і часто плутають, та буквальный і дослівний переклад – це різні поняття. (Дослівний переклад залишає структуру речення незмінною. Буквальний переклад засновується на зовнішній подібності між словами) [15, с. 7–8].

Адекватність перекладу. Це питання цікавить багатьох дослідників, які намагаються тим чи іншим чином визначити її критерії. Зокрема, Я. Й. Рецкер вважає, що критерієм адекватності може бути лише відповідність тій частині дійсності, яка описана в оригіналі. Тут важко говорити про тотожність засобів, тому йдеться радше про максимальне наближення отриманого результату до впливу оригіналу [16, с. 9]. Як вважає А. В. Федоров, адекватність (у застосуванні до художнього перекладу) – це, передусім, відповідність оригіналу за естетичними функціями. Переклад як окремий витвір словесної творчості повинен мати художню цінність, якщо її має оригінал [18, с. 118]. Водночас Р. К. Міньяр-Белоручев визначає адекватний переклад як відтворення єдності змісту і форми оригіналу засобами іншої мови, що характерно, найперше, для перекладу художнього [14, с. 221]. За А. Д. Швейцером, адекватний переклад – це переклад, який має на адресата ефект, що відповідає комунікативним намірам адресанта [19, с. 270].

З таких визначень можна зробити висновок, що якихось конкретних критеріїв адекватності перекладу розроблено не було. Зазвичай її визначали “на око”, на основі подібності комунікативного або естетичного ефекту вихідного та цільового текстів.

Пишучи про адекватність в перекладі, В. О. Дмитренко намагається відповісти на запитання “Чому ж практика адекватного перекладу не реалізувала теорію раціонально?” На його думку, основна причина полягає в тому, що і аналіз оригіналу, і техніка перекладу значною мірою спираються на інтуїцію. Теорія адекватного перекладу вимагає об'єктивного підходу, але не обґрунтовує його чітких критеріїв, що змушує перекладачів в кінцевому результаті однаково довіряти власній інтуїції та спиратися на неї [4, с. 23].

Іноді поняття адекватності ототожнюють або порівнюють із еквівалентністю перекладу.

Еквівалентність у перекладі. Підходів до поняття *еквівалентності* та його визначень – чимало. Зокрема, Я. Й. Рецкер вважає, що еквівалентність – це постійна рівнозначна відповідність, яка зазвичай не залежить від контексту. Еквіваленти можуть бути повними або частковими, абсолютними або відносними. Водночас він зауважує, що часто під еквівалентами розуміють будь-яку відповідність у конкретному контексті. Проте такий підхід нівелює відмінності між категоріями відповідників [16, с. 11]. За Л. С. Бархударовим, “переклад, що здійснюється на рівні, необхідному і достатньому для передачі незмінного плану змісту при дотриманні норм МП [мови перекладу – О. П.] – еквівалентний переклад”

[1, с. 186]. Однак Р. К. Міньяр-Белоручев вважає еквівалентами міжмовні синоніми [14, с. 232]. Подібного, та все ж дещо відмінного погляду дотримується А. Д. Швейцер, згідно з яким “еквівалентні заміни – це лексичні функції, значення яких синонімічне ключовому слову; при цьому слово, що виражає таке значення, може бути використане замість ключового слова за тієї умови, що висловлювання буде піддане певному синтаксичному перетворенню” [19, с. 275]. Цей же дослідник визначає еквіваленти як постійні і рівнозначні відповідності між одиницями ВМ [вихідної мови – *О. П.*] та МП [мови перекладу – *О. П.*], які не залежать від контексту [19, с. 275].

Своєрідний підхід до питання еквівалентності пропонує В. Н. Комісаров, який розробив теорію рівневої еквівалентності, що розбиває зміст оригіналу і перекладу на п’ять послідовних рівнів, які відрізняються між собою способом передачі інформації від адресанта до адресата [9, с. 9-11].

Завдання теорії і критики перекладу. Визначення завдань теорії і критики перекладу також характерне для публікацій дослідників. Зокрема, В. В. Коптілов пише: “Треба навчити перекладачів аналізувати текст першотвору, виділити й осмислити мовні засоби стилю, використані автором, і свідомо шукати у власній мові засобів для відображення саме даного першотвору” [11, с. 29]. Водночас Г. Р. Гачечиладзе застерігає, що не варто ставити перед теорією перекладу вимоги, які ставлять до навчальних матеріалів. Не можна стати перекладачем, прочитавши книжку з перекладознавства. Не варто також заперечувати важливості теорії для перекладачів-практиків [3, с. 242]. В цьому контексті важливе застереження робить Г. П. Кочур, який вважає, що теоретичні заборони можуть послабити інтерес перекладачів до нового і до національних особливостей робіт певного автора, наслідком чого може стати переклад, що нівелює важливі риси оригіналу заради підлаштування під смаки читачів [12, с. 126].

Дослідивши перекладознавчий доробок Ю. О. Жлуктенка в контексті радянської перекладознавчої школи, можна ствердити, що його напрацювання цілковито відповідають основним напрямом дослідження в країні. Він зупиняється на аналізі перекладених творів, про що йдеться у статтях “Слово о полку Игореве” в англійском перекладі” (1985), “Малая Земля” и “Возрождение” Л. И. Брежнева на англійском языке” (у співавторстві з О. Є. Семенцем, 1979), “Українська радянська поезія – англійському читачеві” (1988) та “Діяльність академіка М. Я. Калиновича в галузі художнього перекладу” (1987). У статті “Малая Земля” и “Возрождение” Л. И. Брежнева на англійском языке” автори аналізують переклади цих творів англійською мовою та висловлюють свої думки щодо прийнятих перекладацьких рішень. З написаного можна зробити висновок: Ю. О. Жлуктенко та О. Є. Семенець дотримуються думки, що вимоги до якості тексту залежать від його жанру та рівня суспільно-політичної важливості [5, с. 26]. Схвалюють автори і відсутність буквалізму та вдалий переклад реалій, що сприяє повноцінній передачі тексту вихідною мовою. Проте не варто вважати, що ця критична стаття виключно схвальна. Є у ній і певні зауваження щодо перекладацьких огріхів та недоглядів, які варто було виправити для кращого розуміння тексту цільовими читачами. Наприклад, автори засуджують зловживання перекладачів довгими складнопідрядними реченнями як заміником кількох коротких речень оригіналу. Ризикованими названо приклади “доповнення” перекладу деталями, яких немає в оригіналі [6]. Інформативною є і рецензія на збірку англійських перекладів української поезії, опубліковану видавництвом “Дніпро” під назвою “Антологія української радянської поезії”. Цікавою характеристикою цієї рецензії є те, що при порівнянні оригіналу і перекладу

вихідний текст подається у вигляді підрядника українською мовою, на основі чого і проводять зіставний аналіз. Основні критичні зауваження Ю. О. Жлуктенка тут стосуються недостатнього використання перекладачами можливостей цільової мови. Наприклад, він пише: “Серед перекладачів поезії, як відомо, поширена думка, що український і російський віршовий рядок в англійському перекладі має обов’язково подовжуватися, а хорей або ямб замінюватися на якусь із трискладових стоп. Саме так і перекладено велику кількість творів у цій антології. На нашу думку, це переконання ґрунтується не на справжньому співвідношенні двох різномовних поетик, а на існуючій практиці перекладу, а вона, ніде правди діти, далеко не завжди обирає той шлях, який найважчий” [8, с. 51]. Критика і аналіз перекладів були неодмінними елементами, так би мовити, дидактично спрямованої теорії перекладу в СРСР.

Окрім аналізу, Ю. О. Жлуктенко звертає також увагу на важливість збереження формальних характеристик поетичних творів, зокрема ритміки і розміру [6], та відтворення поетичного образу [8]. У статті “Українська радянська поезія – англomовному читачеві” він зазначає: “Те або інше відтворення поетичного образу оригіналу повинно враховувати ряд обмежень: створений перекладачем відповідний образ має органічно вкластися у розмір, обраний для перекладної версії цього твору, не порушити римування, відповідати загальному контексту” [8, с. 49]. Ширше про це говорить Г. П. Кочур, який стверджує, що ритмічні особливості вірша також складають особливості національного колориту, оскільки система віршування не лише базується на літературних традиціях певного народу, а й залежить значною мірою від особливостей самої мови [12, с. 122].

Згадує Ю. О. Жлуктенко і деякі прийоми перекладу, такі як підміна, пропуск та додавання мовного знака. “Оцінюючи ступінь еквівалентності перекладів на рівні мовного знака та на рівні висловлювання, важливо мати на увазі три прийоми, які перекладач свідомо застосовує, щоб найточніше передати особливості оригіналу: підміну мовного знака, пропуск його в тексті перекладу та вживання додаткового мовного знака, який у тексті оригіналу відсутній” [7, с. 88]. Проте й застерігає, що з цими прийомами варто бути обережними, аби не переборщити: “Однак поряд із творчими знахідками в перекладах трапляються випадки невинуватої підміни мовних знаків оригіналу іншими, що може спричинити докорінну зміну ситуації, тобто порушення еквівалентності на цьому рівні [...]. Ще більш небезпечною є підміна мовного знака в тих випадках, коли цей знак несе якусь побічну функцію [...]. У деяких випадках перекладачі вводять слова, а то й цілі висловлювання, яких в оригіналі немає, прагнучи до докладнішого опису зображуваної ситуації. Хоча в принципі проти такого прийому заперечувати не можна, користуватись ним треба дуже обережно, щоб не порушити еквівалентність на рівні ситуації” [7, с. 88–89].

Не забуває дослідник також зупинитися і на питанні збереження стилістики оригіналу в перекладі. “Особливість стилістичного компонента змісту слова полягає в тому, що він не стільки пов’язаний з іншим змістом, скільки вказує на положення слова в лексичному складі мови. Тому відтворення цього компонента в слові характеризує не тільки саме слово, але й усе висловлювання як таке, що відноситься до певної сфери людського спілкування” [7, с. 90]. Дещо подібну думку висловлює в “Актуальних питаннях українського художнього перекладу” В. В. Коптілов, який вважає, що перекладач повинен відчувати зв’язок між частиною і цілим, оскільки повноцінний художній переклад не може обмежуватися лише передачею теми чи основної думки твору. Треба зберегти ще й колорит і оригінальну образність першотвору, а ще – відтворити ступінь емоційної напруги оригіналу [11, с. 78].

Наголошує Ю. О. Жлуктенко також на ще одній важливій проблемі практичного плану – транслітерації топонімів та антропонімів [7, с. 90]. Майже тридцятьма роками раніше до цієї ж проблеми (однак стосовно російської мови) звертався у “Введенни в теорию перевода” А. В. Федоров. За його словами, ця проблема постає тим гостріше, чим більше розбіжностей між вихідною та цільовою мовами. Ще складнішим це питання стає, коли мови мають різні алфавітні системи. За словами науковця, російською мовою іноземні власні назви традиційно передають якнайближче до їхнього звучання, хоч це і не завжди можливо, і часто доводиться іти на своєрідний компроміс [18, с. 168].

Щодо загальнотеоретичних проблем перекладознавства в доробку Ю. О. Жлуктенка, то почесне місце тут займає питання адекватності та еквівалентності. Його дослідник, разом із О. В. Двухжиловим, розглядає у статті “Проблеми адекватності перекладу” [7]. Хоча багато дослідників дещо ранішого періоду вважали ці поняття різними, автори зазначеної вище статті вважають їх тотожними. Мабуть, цілковито погодитися із таким підходом важко, оскільки еквівалентність розглядаємо зазвичай на різних рівнях мови або ж говоримо про еквівалентність одних елементів іншим, тоді як адекватність виявляється зазвичай на вищих рівнях.

З усіх існуючих визначень та класифікацій еквівалентності вони надають перевагу теорії рівневої еквівалентності, запропонованій В. Н. Комісаровим, та додають до неї певні уточнення, стверджуючи, що у випадку з художнім перекладом важливості набувають не лише зміст повідомлення та його комунікативний ефект, але й формальні характеристики тексту як невідмінні складові його стилю [7].

Підсумовуючи, доречно ствердити, що радянська теорія перекладу все ж таки мала радше практичне спрямування – навчити, скерувати, вишколити, попередити перекладачів. Цим пояснюємо, зокрема, переважання праць, присвячених конкретним проблемам та аналізу перекладів, над загальнотеоретичними розвідками. Наприклад, у “Тетрадах переводчика” статей, присвячених загальним проблемам, не так багато, як можна було б сподіватися. Праці Ю. О. Жлуктенка також відповідають цим характеристикам, оскільки дослідник звертає основну увагу на аналіз наявних перекладів і лише деякою мірою розвиває теоретичні проблеми.

-
1. Бархударов Л. С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода) / Л. С. Бархударов. – Москва : Междунар. отношения, 1975. – 240 с.
 2. Бибихин В. В. К проблеме определения сущности перевода / В. В. Бибихин // Тетради переводчика / под ред. Л. С. Бархударова. – Москва : Междунар. отношения, 1973. – Вып. 10. – С. 3–14.
 3. Гачечиладзе Г. Реалистический перевод и задачи его теории (Вводная лекция к курсу истории и теории художественного перевода) / Г. Гачечиладзе // Мастерство перевода / под ред.: К. Чуковского (гл. ред.) и др. – Москва : Сов. писатель, 1965. – Вып. 4 (1964). – С. 241–251.
 4. Дмитренко В. А. Максимальность в переводе / В. А. Дмитренко // Тетради переводчика / под ред. Л. С. Бархударова. – Москва : Междунар. отношения, 1974. – Вып. 11. – С. 22–30.
 5. Жлуктенко Ю. А. “Малая Земля” и “Возрождение” Л. И. Брежнева на английском языке / Ю. А. Жлуктенко, О. Е. Семенец // Теория і практика перекладу. – Київ : Вища школа, 1979. – Вип. 1. – С. 24–34.
 6. Жлуктенко Ю. А. “Слово о полку Игореве” в английском переводе / Ю. А. Жлуктенко // Теория і практика перекладу. – 1985. – Вип. 12. – С. 3–10.
 7. Жлуктенко Ю. О. Проблемы адекватности перекладу / Ю. О. Жлуктенко, О. В. Двухжилов // Теория і практика перекладу. – Київ, 1981. – Вип. 6. – С. 95–91.
 8. Жлуктенко Ю. О. Українська радянська поезія – англomовному читачеві / Ю. О. Жлуктенко // Теория и прак-

тика перевода. – Киев, 1988. – Вып. 15. – С. 48–52. 9. Комиссаров В. Лингвистические модели процесса перевода / В. Комиссаров // Тетради переводчика / под ред. Л. С. Бархударова. – Москва : Междунар. отношения, 1972. – Вып. 9. – С. 3–14. 10. Комиссаров В. Н. Теория перевода на современном этапе (По материалам Всесоюзной научной конференции) / В. Н. Комиссаров // Тетради переводчика / под ред. Л. С. Бархударова. – Москва : Междунар. отношения, 1976. – Вып. 13. – С. 3–12. 11. Коптілов В. В. Актуальні питання українського художнього перекладу / В. В. Коптілов. – Київ : Дніпро, 1971. – 132 с. 12. Кочур Г. Стихотворный размер и перевод / Г. Кочур // Григорій Кочур. Література та переклад / упоряд. А. та М. Кочури. – Київ : Смолоскип, 2008. – Т. I. – С. 122–126. 13. Левый Иржи. Состояние теоретической мысли в области перевода / Иржи Левый // Мастерство перевода / под ред.: К. Чуковского (гл. ред.) и др. – Москва : Сов. писатель, 1970. – С. 406 – 431. 14. Миньяр-Белоручев Р. К. Общая теория перевода и устный перевод / Р. К. Миньяр-Белоручев. – Москва : Воениздат, 1980. – 237 с. 15. Рецкер Я. И. Учебное пособие по переводу с английского языка на русский / Я. И. Рецкер. – Москва, 1981. 16. Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика / Я. И. Рецкер. – Москва : Международные отношения, 1974. – 216 с. 17. Россельс Вл. За эти годы (Обзор) / Вл. Россельс // Мастерство перевода // под ред.: П. Г. Антокольского и др. – Москва : Сов. писатель, 1959. – С. 208–242. 18. Федоров А. В. Введение в теорию перевода (Лингвистические проблемы) / А. В. Федоров. – Москва : Изд-во л-ры на иностр. яз., 1958. – Издание 2-е, перераб. – 375 с. 19. Швейцер А. Д. Перевод и лингвистика : о газетно-информационном и военно-общественнополитическом переводе / А. Д. Швейцер. – Москва : Воен. изд-во Мин. обороны СССР, 1973. – 280 с. 20. Шор В. О завоеваниях советской переводческой школы (на материале перевода прозы Анатоля Франса) / В. Шор // Тетради переводчика / под ред. Л. С. Бархударова. – Москва : Междунар. отношения, 1971. – Вып. 8. – С. 37–54.

**ПЕРЕВОДОВЕДЧЕСКИЕ ВЗГЛЯДЫ ПРОФЕССОРА
ЮРИЯ АЛЕКСЕЕВИЧА ЖЛУКТЕНКО В КОНТЕКСТЕ
ИССЛЕДОВАНИЙ СОВЕТСКОЙ ШКОЛЫ ПЕРЕВОДОВЕДЕНИЯ**

Александра Пылыпчук

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
ул. Университетская, 1, Львов, Украина, 79000;
e-mail: oleksandrpylypchuk@gmail.com*

Переводоведческим исследованиям советской школы свойственны некоторые черты, отличающие ее от науки о переводе в Западной Европе и США. Выделены и кратко охарактеризованы основные направления работы советских исследователей-переводоведов, а также определено место трудов проф. Ю. А. Жлуктенко в лингвистической отрасли советского временного пространства.

Ключевые слова: Ю. А. Жлуктенко, эквивалентность, адекватность, реалистический перевод, модель процесса перевода, метод перевода.

**TRANSLATION STUDIES VIEWS OF PROFESSOR YURIY OLEKSIYOVYCH
ZHUKTENKO IN THE CONTEXT OF THE SOVIET SCHOOL
OF TRANSLATION STUDIES RESEARCH**

Oleksandra Pylypchuk

*Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska St., Lviv, 79000, Ukraine
e-mail: oleksandrapylypchuk@gmail.com*

Translation studies research of the Soviet school is characterized by certain features that differentiate it from elaborations of the science of translation in Europe and the USA. The article presents an attempt at determining and briefly characterizing the main trends of the work of Soviet translation studies researchers as well as finding out the role of Professor Yuriy Zhluktenko's work within this linguistic branch of the Soviet spacetime.

Keywords: Yuriy Zhluktenko, equivalence, adequacy, realistic translation, model of translation process, translation method.